

Landbruks- og
matdepartementet

Veileder for kommunenes og statsforvalterens bruk av forskriftshjemler i hundeloven

9. april 2026

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Hovedpunkter for kommunenes hjemler.....	3
2.1. Nærmere om hjemmel i §§ 6 og 7, båndtvang og sikring	3
2.2 Generelle unntak fra sikringsreglene	6
2.3 Unntak fra sikringsregler gitt ved kommunale enkeltvedtak eller kommunale forskrifter.....	7
2.4 Øvrige hjemler for kommunale forskrifter etter hundeloven	7
3. Formelle krav til prosess	8
4. Skilting og oppslag.....	8
5. Sanksjoner og straff.....	9

1. Innledning

Landbruks- og matdepartementet overtok ansvar for forvaltning av hundeloven i 2019. Ved gjennomgang av hundeloven, ble kommunenes hjemler videreført i den reviderte loven.

Landbruks- og matdepartementet har sett at praktiseringen av hjemlene i loven varierer og at det er behov for en veileder.

Statsforvalterens hjemmel for å gi særskilte regler om sikring av hund der tamrein beiter, ble også videreført.

2. Hovedpunkter for kommunenes hjemler

- Forskrifter om forsvarlig hundehold og sikring av hund må ha hjemmel i hundeloven. Følgende hjemler kan benyttes:
 - § 6 andre ledd om ekstraordinær lokal båndtvang
 - § 9 e om unntak fra båndtvang gjennom forskrift eller enkeltvedtak
 - § 11 om ro og orden, samt forsøpling
 - § 12 om vilkår for å ha et større antall hunder
- Det er viktig med riktig henvisning til eksakt hjemmel, da de ulike bestemmelsene skal ivareta ulike hensyn som må vurderes særskilt.
- Der unntak fra båndtvang er fastsatt direkte i loven eller i nasjonale forskrifter, anbefales det å vise til disse reglene framfor å liste de i den kommunale forskriften.
- Det er viktig å oppdatere forskriftene jevnlig. Ved endring av kommunegrenser er det viktig at man gjennomgår behovene i ny kommune.
- Lovens avgrensning for bruk av ekstraordinær båndtvang må følges, gyldighetsområde må avgrenses i forskriften og være tydelig slik at hundeholdere lett kan forholde seg til kravene. Dette kan gjerne synliggjøres gjennom kart som legges som vedlegg.

Forskriften må oppdateres når behovet for båndtvang endres

2.1. Nærmere om hjemmel i §§ 6 og 7, båndtvang og sikring

Lovens regler om båndtvang

Bestemmelsene om båndtvang følger av § 6, første ledd. Regelen om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt i tiden fra og med 1. april til og med 20. august er hovedregel.

Ekstraordinær båndtvang § 6 bokstav a til d

Kommunen kan utover hovedregelen om båndtvang, gi forskrift om båndtvang på en rekke angitte *områder* for kortere eller lengre tidsrom av hensyn til dem som ferdes der.

Dette er:

- i og i tilknytning til boligområder og handleområder, § 6 annet ledd bokstav a
- i parker, på kirkegårder, grav- og urnelunder, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, sport eller rekreasjon, § 6 annet ledd bokstav b
- bestemt angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser, § 6 annet ledd bokstav c
- andre angitte områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområder, § 6 annet ledd bokstav d.

Boligområder

Uttrykket "boligområder" omfatter ikke områder som er regulert til næringsvirksomhet eller hytteområder. Dersom kommunen ønsker å gi forskrift om båndtvang i slike områder, må det være på annet grunnlag, som at området inneholder turstier, merkede skiløyper eller leir- og rasteplasser, eller at det er et område på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområde.

I kommuner med spredt bosetning, bør om mulig «boligområder» navngis for å gi en entydig avgrensning.

Områder

Det er presisert i § 6 tredje ledd at en forskrift om båndtvang for angitte turstier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser og andre angitte områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområde (jf. § 6 annet ledd bokstav c og d) ikke kan fastsettes i større grad enn nødvendig, og bare slik at hensynet til dem som ønsker å ferdes med løs hund ivaretas i tilstrekkelig grad.

Det er ikke enhver sti som kan gi grunnlag for å fastsette forskrift om båndtvang, da det er en forutsetning at stien er mye brukt som tur- og utfartsformål. Det kreves derimot ikke at en sti, i motsetning til en skiløype, må være særskilt merket. Det forutsettes imidlertid at forskriften gir en presis beskrivelse av området der båndtvangen skal gjelde.

For også å ivareta hensynet til de som ønsker å ferdes med hund i tilstrekkelig grad, er det viktig at lokale bestemmelser avgrenser utvidet båndtvang i geografisk eller i tid på en måte som ivaretar dette hensynet veid opp mot de konkrete hensyn som bestemmelsene skal beskytte.

Dette innebærer at man må gå konkret inn i lokale forhold og differensiere bestemmelsene både ut fra geografi og tidsrom. Det betyr også at forskriften må endres dersom forholdene endrer seg. Eksempel på dette kan være at det fastsettes båndtvang i en navngitt preparert skiløype i skolens ferier knyttet til jul, vinterferie og påske, eller etter ett visst klokkeslett på lørdag og søndag.

En praktisk løsning for å sikre god informasjon til hundeholdere vil kunne være å legge et kart som vedlegg til forskriften.

Skoler, barnehager mm

Om kommunen ønsker å gi forskrift om båndtvang ved skoler, barnehager og anlegg for lek, sport eller rekreasjon, må dette være områder i umiddelbar nærhet av disse anleggene. Dette vil for eksempel kunne være skolegårder eller lekeplasser vegg i vegg med skolen, og sykkelparkering og parkeringsplasser i tilknytning til skolen. Kommunen bør da også gi konkret anvisning i forskriften på hvor grensene for båndtvang går.

Kirkegårder og gravlunder

Båndtvang på kirkegårder, gravlunder og urnelunder kan også innføres ved vedtekter med hjemmel i gravferdsloven 7. juni 1996 nr. 32 § 21. Overtredelse av slike vedtekter kan imidlertid ikke sanksjoneres med virkemidler etter hundeloven.

Samordning mellom kommuner

§ 6 tredje ledd inneholder en oppfordring om at kommunene samordner sine forskrifter der beite-, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner. Særlig der et jaktområde går over flere kommuner, bør et slikt interkommunalt samarbeid vurderes. Det er imidlertid enkelt å få tilgang til lokale forskrifter via internett på Lovdatas base med adresse: www.lovdata.no Områder omfattet av utvidet båndtvang kan med fordel synliggjøres i form av kart som en del av forskriften.

§ 6 siste ledd om forbud mot adgang for hunder

Kommunen kan videre gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder, kirkegårder eller grav- og urnelunder, jf. § 6 fjerde ledd. Løse hunder eller ekskrementer kan være særlig uhygienisk eller støtende på slike steder. Forbudet kan gjelde en konkret barnehage, skolegård, kirkegård, grav- eller urnelund der dette erfaringsmessig er et problem. Er det gitt en slik forskrift, er det heller ikke adgang til å ta med hunden i bånd. På dette området går derfor bestemmelsen i § 6 fjerde ledd lenger enn adgangen til å gi forskrift etter § 6 annet ledd bokstav b.

Utvidet båndtvang av hensyn til beitedyr § 6, andre ledd, bokstav e

Kommunen kan gi forskrift om å utvide tiden for båndtvang utover perioden fastsatt i § 6, første ledd, i hele eller deler av kommunens område i et bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, jf. § 6 annet ledd bokstav e.

Et vilkår for å utvide tiden for båndtvang, er at båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter. Dette bør synliggjøres gjennom kart eller nærmere beskrivelse av de aktuelle områdene. Dette innebærer at man ikke kan fastsette utvidet båndtvang for hele kommunen for enkelthets skyld hvis det er mulig å avgrense geografisk.

Hjemmelen i § 6 annet ledd bokstav e for båndtvang i tiden storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, er ment å fange opp den ordinære beitesesongen, og kan ikke benyttes som grunnlag til å utvide båndtvangen til perioder der noen dyr unntaksvis går ute på beite.

Utvidet båndtvang av hensyn til viltet, bokstav f

Kommunen kan fastsette utvidet båndtvang under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet, jf. § 6 annet ledd bokstav f.

Slik båndtvang bør i størst mulig grad avgrenses geografisk der det er mulig. For eksempel kan høyfjellsområder der hjortevilt normalt ikke ferdes midtvinters unntas. Tilsvarende kan gjelde for indre deler av byer.

Det er presisert i lovteksten at kommunal forskrift om båndtvang av hensyn til viltet må opphøre straks forholdene tilsier det. Det er ikke en hjemmel for å innføre en permanent utvidet båndtvang av hensyn til viltet.

Siden dette vil være en forskrift som gis under ekstraordinære forhold, vil de ofte fastsettes uten ordinær høring. Innføring av slik båndtvang kan derfor påklages til statsforvalteren, jf. § 6 tredje ledd.

§ 7 Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

Det er et skjerpet krav til hundeholdere om å unngå at hunden ikke unødig uroer eller skremmer rein i områder der tamrein lovlig beiter, jf. § 7. Statsforvalteren kan gi forskrift om at hunden skal holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt når hensynet til reindriften tilsier dette.

Forskriften skal begrenses til å gjelde i det området og tidsrommet som er nødvendig. Før slik forskrift blir vedtatt, må forslaget til høring bl.a. til reindriftsorganisasjoner, hunde- og friluftorganisasjoner og -myndigheter, jf. forvaltningsloven § 37 annet ledd, med mindre særskilte forhold gjør seg gjeldende, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd. Overtredelser av forskrift med hjemmel i denne bestemmelsen kan straffes etter bestemmelsen i § 28 første ledd.

2.2 Generelle unntak fra sikringsreglene

§ 9 gjør unntak fra reglene om båndtvang og sikring i §§ 4, 6 og 7. Disse unntakene gjelder der reglene følger av loven selv eller er fastsatt av kommunen eller statsforvalteren. Det er således ikke nødvendig å gjenta disse unntakene. Det kan være mer hensiktsmessig å vise til lovens bestemmelser, men jfr. likevel § 9, bokstav e. § 9 bokstav g gir førerhunder unntak fra båndtvang når de er i aktiv tjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste.

Loven gir også hjemmel for å fastsette nasjonal forskrift om unntak, denne vil også gjelde for båndtvang og sikring gitt med hjemmel i § 6 og 7. Unntak fra båndtvang er gitt for servicehunder i egen forskrift.. Forskrift om unntak fra båndtvang for servicehunder godkjent og tildelt av NAV - Lovdata

2.3 Unntak fra sikringsregler gitt ved kommunale enkeltvedtak eller kommunale forskrifter

Etter § 9 første ledd bokstav e kan kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak supplere listen i loven med andre unntak for særlige bruksformål, avgrensede områder, nærmere angitte hunderaser eller -typer eller hunder som har særskilt trening.

Loven presiserer her at dette gir kommunen anledning til å legge ut et område som dressurområde. Forutsetningen er at henholdsvis grunneieren, den bruksberettigede eller fjellstyret samtykker, jf. § 8 første ledd. Både samtykke og forskrift må foreligge før området tas i bruk.

LMD presiserer at det er ønskelig at kommunene kan opprette slike områder der det ligger til rette for det. Opprettelse av slike dressurområder kan gi fordeler for alle parter siden hundeeiere har mulighet til å slippe hundene sine også i perioder med båndtvang, mens de som ikke vil ha noe med hunder å gjøre, kan søke andre områder. Dette vil kunne bidra til redusert konfliktnivå mellom hundeeiere og andre.

Hvem har ansvar for å innhente privatrettslig samtykke?

I Ot.prp. nr 48 (2002-2003) anførte JD:

«Bestemmelsen i utk. § 9 første ledd bokstav e viderefører adgangen etter viltloven § 55 til å gjøre unntak fra båndtvangsreglene i et avgrenset område for å kunne foreta hundedressur der. En hundeklubb eller andre som vil ha opprettet et dressurområde må dermed innhente privatrettslig samtykke etter utk. § 8 og om nødvendig få kommunalt unntak fra båndtvangsreglene etter utk. § 9 første ledd bokstav e. Begge deler må foreligge før området kan brukes, men lovforslaget her pålegger – til forskjell fra viltloven § 55 – ikke kommunen som en oppgave å innhente det privatrettslige samtykket før den gjør unntak etter utk. § 9 første ledd bokstav e. Selv om departementet ser positivt på opprettelsen av dressurområder, kan det ikke gå inn for å pålegge kommunene å opprette dressurområder slik enkelte instanser foreslår, jf. også merknader under punkt 7.2 foran om dette. Kommunene har omfattende, viktige – lovpålagte og ikke-lovpålagte – samfunnsoppgaver og begrensede ressurser. Kommunene bør selv kunne velge om de vil nytte eventuelle tilgjengelige ressurser til å opprette dressurområder eller utføre andre oppgaver rettet f.eks. mot barn og unge, barnehager, skoler, eldre, syke etc. etc.»

Dersom kommunen selv ønsker å ta initiativ til opprettelse av et slikt område, antar departementet at kommunen selv kan innhente et privatrettslig samtykke for en slik bruk der det aktuelle arealet ikke er eid av kommunen.

2.4 Øvrige hjemler for kommunale forskrifter etter hundeloven

Ro og orden mv.

§ 11 gir kommunen myndighet til å gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Bestemmelsen avløste politiloven § 14 første ledd nr. 1, som kommunene tidligere kunne benytte som hjemmel for forskrifter om hundehold. Regler om båndtvang kan bare gis med hjemmel i § 6 annet ledd, men de kan med fordel tas inn i samme forskrift som bestemmelser etter § 11.

Ved overtredelse av forskrift gitt med hjemmel i § 11 kan politiet i første omgang gi en advarsel eller forelegg om bot, jf. § 28 første ledd.

Regulering av antall hunder på en eiendom

§ 12 gir kommunen hjemmel for å fastsette forskrift som setter vilkår for å holde mer enn ett bestemt antall hunder på en eiendom. Det er viktig å merke seg at vilkårene ikke skal være mer inngripende enn nødvendig

3. Formelle krav til prosess

Kommunens myndighet til å gi forskrift etter § 6 kan utøves av kommunestyret eller delegeres til andre organer i kommunen i samsvar med kommunelovens regler.

Før en forskrift blir vedtatt, må et forslag ha vært på høring. Adgangen til å unnlate høring etter forvaltningsloven § 37 fjerde ledd vil neppe være aktuell for annet enn ekstraordinær båndtvang etter bokstav f.

Høringsforslaget bør kunngjøres i lokale media og må sendes til berørte myndigheter og organisasjoner i samsvar med forvaltningsloven § 37 annet ledd. Hvem som bør være høringsinstanser, kan i noen grad variere med hvilket alternativ i bestemmelsen som foreslås tatt i bruk. Aktuelle høringsinstanser kan f.eks. være grunneierlag, lokale landbruksorganisasjoner, hundeorganisasjoner, jegerforeninger og friluftsforeninger, velforeninger, politiet og kommunens kirkelige fellesråd.

Ekstraordinære forhold som gjør båndtvang nødvendig for å beskytte viltet jf. § 6 annet ledd bokstav f, kan bestå i vanskelige snøforhold der det er nødvendig at båndtvang fastsettes i løpet av kort tid for å gi viltet nødvendig vern. Kommuner i områder der det kan bli nødvendig med slike båndtvangsbestemmelser, bør delegere myndighet til å gi slik forskrift til et fast utvalg eller dets leder, eller til kommunenes administrasjonssjef, jf. kommuneloven § 10 nr. 4 og § 23 nr. 4.

Den vedtatte forskriften må kunngjøres i Norsk Lovtidend etter reglene i forvaltningsloven § 38 og bør dessuten gjøres kjent gjennom lokale media og interesserte foreninger, og eventuelt ved oppslag på stedet.

Departementet ser at det også kan være hensiktsmessig å legge lenker til aktuelle forskrifter den enkelte kommunes hjemmesider, siden mange hundeeiere vil lete der for å finne regelverk om hold av hund for den kommunen de oppholder seg i.

4. Skilting og oppslag

God skilting kan bidra til etterlevelse av båndtvangsbestemmelser. Den bør være presis ift. både tidsrom og område for der båndtvangen gjelder. I områder med mye turisme kan det være en fordel at det også finnes skilting på engelsk.

Upresise skilt som sier for eksempel «husk båndtvangen» som står ute hele året, også når det ikke er båndtvang, kan lett føre til økt konfliktnivå og manglende respekt for reglene.

5. Sanksjoner og straff

Hundelovens § 28 angir:

«Med bøter straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 4–7 jf. § 9 eller forskrifter eller enkeltvedtak etter §§ 6, 7, 11, 12. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om botens størrelse.»

Bruk av bøter forutsetter at regelverksbruddet anmeldes til politiet. Flere kommuner har etterlyst flere virkemidler ved brudd på båndtvangsbestemmelser. Departementet arbeider nå med en forskrift om bruk av overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelser om båndtvang. Dette vil være en administrativ sanksjon.